

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH020066
NAZWA
OBSZARU Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH020066	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej

1.4. Data opracowania 2003-06	1.5. Data aktualizacji 2025-01
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2007-03
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2009-02
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-08
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 13 czerwca 2022 r. w spr. soo Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej (PLH020066)

Wyjaśnienia:	Powiększenie - 10.2009 r. Zmniejszenie pow. - 11.2019 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
14.9675

Szerokość geograficzna
51.0461

2.2. Powierzchnia [ha]:
1534.42

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL51

Dolnośląskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			16.1		G	A	C	B	B
3260			37.75		M	C	C	C	C
6410			8.27		G	B	C	C	C
6430			0.25		G	B	C	B	C
6510			147.3		G	B	C	B	B
9110			15.51		M	B	C	B	C
9130			6.83		M	B	C	B	C
9170			165.98		M	B	C	B	B
9180			18.15		G	A	C	B	B
91E0			70.34		M	B	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.

- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
F	1130	Aspius aspius			p				R	M	D			
A	1188	Bombina bombina			p				C	DD	D			
M	1337	Castor fiber			p	1	1	colonies		M	D			
F	1163	Cottus gobio			p				R	G	D			
F	1099	Lampetra fluviatilis			p				P	G	D			
M	1355	Lutra lutra			p	3	4	colonies		G	C	B	C	C
I	1060	Lycaena dispar			p	100	150	i		G	C	A	C	B
M	1324	Myotis myotis			p				P	M	D			
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p	2	2	localities		G	D			
I	6179	Phengaris nausithous			p	1000	2000	i		G	C	A	C	B
I	6177	Phengaris teleius			p	1000	2000	i		G	C	A	C	B
A	1166	Triturus cristatus			p	18	18	localities	C	G	C	A	C	B

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]

N06	1.58
N10	29.65
N16	15.97
N19	10.3
N17	18.39
N23	1.87
N12	22.25
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar zajmuje powierzchnię 1 586,1 ha i położony jest w regionie biogeograficznym kontynentalnym. Administracyjnie Obszar leży w granicach województwa dolnośląskiego, na terenie powiatu zgorzeleckiego, w gminach Bogatynia i Zgorzelec.

Na terenie Obszaru, który położony jest w dolinie Nysy Łużyckiej, występują piaski rzeczne teras nadzalewowych takie jak ily, mułki, miejscami z domieszką piasków (mady). Pod względem typologicznym są to gleby aluwialne. Główną rzekę obszaru, dla której koryta i siedlisk przyległych utworzono obszar Natura 2000, jest Nysa Łużycka. Rzeką tą wypływa z południowo-zachodnich stoków Gór Izerskich, w rezerwacie przyrody na terenie Czech. Rzeką zbiera wody z obszaru 4297 km² i odprowadza do Odry w km 542 400 jej lewego brzegu na terenie województwa lubuskiego. Długość Nysy wynosi 251,6 km. Górny odcinek o długości 53,8 km i powierzchni zlewni 375,3 km² znajduje się na terenie Czech. Od km 197 800 Nysa jest rzeką graniczną Polski i Niemiec. Głównymi dopływami Nysy Łużyckiej po stronie polskiej są: Miedzianka, Witka, Czerwona Woda, Jędrzychowski Potok, a po stronie niemieckiej: Mandau i Pließnitz. Nysa Łużycka i jej dopływy charakteryzują się dużymi wahaniami wodostanów i przepływów w ciągu roku, ze względu na trudno przepuszczalne podłoże oraz duże ilości opadów w strefie górskiej. Są one maksymalne w marcu i we wrześniu, minimalne natomiast w okresie suszy i mroźnych zim. Jakość wód Nysy Łużyckiej zależy od wielkości ładunków zanieczyszczeń dopływających z Czech, Niemiec i Polski. Stosunki wodne w Kotlinie Żytawskiej w zasadniczy sposób zakłóca kopalnia "Turów". Eksploatacja tego złoża spowodowała konieczność częściowego przekształcenia istniejącej sieci hydrograficznej Miedzianki, Biedrzychówki i Jaśnicy.

Obszar Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej obejmuje silnie zróżnicowany krajobraz doliny rzecznej, od partii przełomowych między Trzcińcem a Posadą po łagodnie płynący ciek obszaru podgórskiego, z mozaikowym układem siedlisk i wieloma cennymi gatunkami biotopów nadrzecznych. W ukształtowaniu terenu dominują krajobrazy otwarte: łąki, głównie świeże oraz starorzecza. Nysa na tym odcinku jest rzeką uregulowaną, jednak częste wylewy powodują dobry stan zachowania towarzyszących jej siedlisk. Na skarpach pradoliny i na odcinku przełomowym wykształcają się zbiorowiska leśne, zajmujące łącznie około 35%. Występują tu ponadto rozległe obszary łąk (około 30%) oraz grunty orne. Teren objęty jest ekstensywną gospodarką pastersko-rolniczą, z mozaikowym układem siedlisk i wieloma cennymi gatunkami biotopów nadrzecznych.

W dolinie Nysy Łużyckiej wytworzyła się mozaika siedlisk łąk świeżych, wilgotnych i zmiennowilgotnych oraz szuwarowych i ziołoroślowych. Tereny przyległe do rzeki użytkowane są głównie kośnie i pastwiskowo. Licznie występują tu starorzecza połączone systemami rowów oraz oczka wodne, a także sztuczne zbiorniki będące miejscem rozwoju płazów. W Obszarze dobrze zachowane są kompleksy grądów i łągów. W południowej części Obszaru, na przełomowym odcinku między Trzcińcem i Bratkowem, znajdują się najcenniejsze kompleksy leśne grądów oraz buczyn, miejscami łągów i lasów zboczowych o charakterze podgórskim. Bardzo często zespoły grądów schodzą do samego koryta rzecznej.

W okolicy miejscowości Posada grądy zostały objęte ochroną rezerwatową. Obszar jest ważny dla zachowania populacji modraszka nausitousa i modraszka telejusa. Utrzymuje się tutaj również stała populacja wydry. Duża liczba dobrze zachowanych starorzeczy i naturalnych zbiorników wodnych, a także stawów, z których część nie jest intensywnie użytkowana, sprzyja występowaniu traszki grzebieniastej.

4.2. Jakość i znaczenie

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, PotamionW
Obszarze występuje podtyp 3150-2 eutroficzne starorzecza i drobne zbiorniki wodne. Stwierdzono tu 31

naturalnych zbiorników wodnych, głównie starorzeczy Nysy Łużyckiej i oczek wodnych, które w mozaice z łąkami i pastwiskami stanowią o głównych walorach Obszaru. W 2012 r. badaniami objęto 80% zbiorników w Obszarze. Starorzecza w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej pod względem hydrologicznym wykazują duże zróżnicowanie – od zbiorników nieprzepływowych do przepływowych, dzięki połączeniu ich systemem rowów melioracyjnych gwarantujących stały przepływ wody. Istotną rolę odgrywają okresowe wylewy Nysy Łużyckiej, dzięki czemu następuje zasilenie zbiorników lub wymiana wody. Część zbiorników nieprzepływowych jest częściowo zeutrofizowana, ulega zarastaniu. Obudowa biologiczna zbiorników to głównie roślinność szuwarowa i ziołoroślowa, a także krzewy i wierzby. Na brzegach obecne są m. in. kosaciec żółty *Iris pseudacorus*, szczaw lancetowaty *Rumex hydrolapathum*, turzycy *Carex* spp., rzepicha ziemnowodna *Rorippa amphibia*. Wśród roślinności wodnej występują zbiorowiska *Nymphaeion* i *Potamion*. W toni wodnej dominuje grąziel żółty *Nuphar lutea*, rdestnica pływająca *Potamogeton natans*, przy brzegach występują żabieniec babka wodna *Alisma plantago-aquatica* i strzałka wodna *Sagittaria sagittifolia*. Ocena ogólna B, w tym: Reprezentatywność: A - doskonała – zdecydowana większość starorzeczy i oczek wodnych jest typowo wykształcona, z charakterystyczną roślinnością ze związków *Nymphaeion* i *Potamion*. Powierzchnia względna: C $2\% \geq p \geq 0\%$ - siedlisko przyrodnicze powszechnie występuje w całym kraju. Stan zachowania: B - dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: I - doskonale lub II - dobrze zachowana, obniżona ocena związana jest z zanieczyszczeniem i eutrofizacją obserwowaną w pojedynczych zbiornikach i małą powierzchnią niektórych zbiorników; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: I – łatwe lub II - możliwe przy średnim nakładzie środków. 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis* W granicach Obszaru siedlisko 3260 jest słabo wykształcone. Rzeka Nysa Łużycka ma potencjał rzeki włosienicznikowej, ale ze względu na duże zamulenie rzeki zawiesiną drobnocząsteczkową związaną z odprowadzaniem wód z kopalni Turów, makrofity z rodzaju *Ranunculus* sp. praktycznie nie występują na całym odcinku od Trzcińca do Zgorzelca, ponieważ mętność wody i sedimentujące na powierzchni pędów cząstki pogarszają warunki świetlne dla roślin. Jedynym stanowiskiem, gdzie siedlisko jest stosunkowo dobrze wykształcone jest rzeka Czerwona Woda. Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: C – znacząca; Powierzchnia względna: C - $2\% \geq p \geq 0\%$ - siedlisko przyrodnicze występuje w całym kraju, w Obszarze obecne w jednym cieku, drugi ciek stanowi potencjalne miejsce występowania. Stan zachowania: C - średni, w tym: Stopień zachowania struktury: III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana, obniżona ocena związana jest z zanieczyszczeniami i zamuleniem rzeki zawiesiną drobnocząsteczkową pochodzącą z wód pokopalnianych; Stopień zachowania funkcji: III – średnie lub niekorzystne perspektywy; Możliwość odtworzenia: III - trudne lub niemożliwe dopóki funkcjonuje kopalnia. 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe *Molinion*, W granicach Obszaru siedlisko zidentyfikowano na ośmiu stanowiskach. Część płatów jest dobrze zachowana, ze stanowiskami roślin chronionych (kukułka szerokolistna *Dactylorhiza majalis*, listera jajowata *Listera ovata*). Wśród gatunków wskaźnikowych obecne są bukwica zwyczajna *Betonica officinalis*, trzęślica modra *Molinia caerulea*, olszewnik kminkolistny *Selinum carvifolia*, czarcikęs łąkowy *Succisa pratensis*. Na części płatów obserwuje się zarastanie krzewami w wyniku zaniechania koszenia. Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: B - dobra; Powierzchnia względna: C - $2\% \geq p \geq 0\%$ - siedlisko przyrodnicze występuje w całym kraju. W Obszarze stwierdzono 8 płatów łąk trzęślicowych o łącznej powierzchni 8,27 ha. Stan zachowania: C – średni lub zdegradowany, w tym: Stopień zachowania struktury: III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana, obniżona ocena związana jest z zarastaniem i zubożalym składem gatunkowym niektórych płatów łąk, często na siedliskach łąkowych pojawiają się gatunki inwazyjne (*Solidago* sp.); Stopień zachowania funkcji: III – średnie perspektywy – obecnie część łąk jest nieużytkowana, co skutkuje ich zarastaniem; Możliwość odtworzenia: II – możliwe do odtworzenia przy średnim nakładzie środków. 6430 Ziołorośla górskie *Adenostylion alliariae* i ziołorośla nadrzeczne *Convolvuletalia sepium* W granicach Obszaru obserwowano tylko jeden podtyp tego siedliska przyrodniczego, tj. 6430-3 niżowe, nadrzeczne zbiorowiska okrajkowe. Siedlisko występuje przede wszystkim na brzegu rzeki, ale dosyć dobrze wykształcone jest także przy stawach, na skrajach lasów i wzdłuż mniejszych cieków. Dzięki wylewom Nysy Łużyckiej jest regularnie okresowo zalewane. Wyróżnia się dużym udziałem pnączy (głównie kielisznika zaroślowego *Calystegia sepium*), obecne są także pokrzywa zwyczajna *Urtica dioica* i chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*. Występuje w niewielkich, wąskich płatach o szerokości 1–2 m. Ze względu na naturalną dynamikę roślinności nadrzecznej, obserwuje się zanikanie lub ekspansję poszczególnych płatów tych ziołorośli. Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: B – dobra; Powierzchnia względna: C - $2\% \geq p \geq 0\%$ - siedlisko przyrodnicze występuje w całym kraju. Stan zachowania: C – średni lub zdegradowany, w tym: Stopień zachowania struktury: III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana, obniżona ocena związana jest fragmentacją płatów ziołorośli i ich niewielką powierzchnią; Stopień zachowania funkcji: III – średnie perspektywy – siedlisko wrażliwe na antropopresję

oraz wkraczanie gatunków inwazyjnych; Możliwość odtworzenia: III – trudne lub niemożliwe z uwagi na inwazję w Obszarze gatunków obcych geograficznie. 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* W Obszarze występują duże fragmenty dobrze zachowanych łąk świeżych, stwierdzono 39 płatów zajmujących łącznie powierzchnię ponad 146 ha. Ze względu na okresowe wylewy Nysy Łużyckiej część użytków trwałych jest wyłączana z użytkowania rolnego, a prowadzona gospodarka kośno-pastwiskowa wpływa na dobry stan zachowania siedlisk łąkowych. Występuje tu podtyp 6510-1 łąki rajgrasowe (*Arrhenatheretum elatioris*). Dominuje tu odmiana związana z siedliskami wilgotnymi i z samą doliną Nysy Łużyckiej z panującym wyczyrńcem łąkowym *Alopecurus partensis* i znacznym udziałem krwisiągu lekarskiego *Sanguisorba officinalis*. Część płatów, ze względu na zaniechanie koszenia, zdominowana jest przez gatunki inwazyjne – głównie nawłóć późną *Solidago gigantea*. Ocena ogólna: B - dobra, w tym: Reprezentatywność: B – dobra; Powierzchnia względna: C - 2% $\geq$ p $\geq$ 0% - siedlisko przyrodnicze powszechnie występujące w całym kraju. Stan zachowania: B – dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: II – dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach I – doskonale zachowana, obniżona ocena związana jest z zarastaniem niektórych płatów łąk i zubożonym składem gatunkowym; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: II – możliwe do odtworzenia przy średnim nakładzie środków. 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) W granicach Obszaru siedlisko zidentyfikowano w 3 miejscach, w mozaice z innymi typami siedlisk leśnych. Siedlisko obecne jest tylko w przełomowym obszarze pomiędzy Elektrownią Turów a Posadą. Zachowane jest w stosunkowo dobrym stanie, ale obecne są także gatunki nieodpowiednie siedliskowo – np. modrzew *Larix spp.* Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: B – dobra; Powierzchnia względna: C - 2% $\geq$ p $\geq$ 0% - siedlisko przyrodnicze występuje w całym zasięgu buka, czyli w zachodniej i południowej części kraju, w regionie kontynentalnym i alpejskim, w Obszarze jedynie 3 płaty siedliska, które zajmują łączną powierzchnię około 16 ha). Stan zachowania: B – dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: II – dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach I – doskonale zachowana, obniżona ocena związana jest ze zubożonym składem gatunkowym; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: I – łatwe. 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) W Obszarze siedlisko występuje w 4 miejscach. Zachowane jest w stosunkowo dobrym stanie, ale - podobnie jak w przypadku kwaśnych buczyn - w drzewostanie obecne są gatunki nieodpowiednie siedliskowo, np. modrzew. Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: B – dobra; Powierzchnia względna: C - 2% $\geq$ p $\geq$ 0% - siedlisko przyrodnicze występuje w zachodniej i południowej części kraju, w regionie kontynentalnym i alpejskim, w Obszarze jedynie 4 płaty o łącznej powierzchni około 7 ha. Stan zachowania: B – dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: II – dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach I – doskonale zachowana, obniżona ocena związana jest ze zubożonym składem gatunkowym; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: II – możliwe do odtworzenia przy średnim nakładzie środków. 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny *Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum* Siedlisko w Obszarze reprezentowane jest przez podtyp 9170-1 - grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum*. Jest dominującym typem siedliska leśnego w Obszarze, zajmuje powierzchnię ponad 165 ha. Część płatów zachowana z pełnym składem gatunkowym, w wielu płatach obserwowano duży udział buka. W wielu płatach stwierdzono także obecność gatunków obcych geograficznie, płaty charakteryzują się także znaczną fragmentacją. Ocena ogólna: B - dobra, w tym: Reprezentatywność: B – dobra; Powierzchnia względna: C - 2% $\geq$ p $\geq$ 0% - siedlisko przyrodnicze powszechnie występuje w całym kraju. Stan zachowania: B – dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: II – dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach III – średnio zachowana, obniżona ocena związana jest z zubożonym składem gatunkowym i fragmentacją płatów; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: II – możliwe do odtworzenia przy średnim nakładzie środków. *9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach *Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani* W granicach Obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 9180-1 - lasy klonowo-lipowe Sudetów, ich Pogórza i Przedgórza, charakteryzujące się mieszanym drzewostanem z przewagą lipy drobnolistnej, klonu zwyczajnego i grabu pospolitego. Miejscami w drzewostanie obecny także jawor. Najlepiej wykształcone fragmenty siedliska objęte są ochroną rezerwatową (rezerwat przyrody „Grądy koło Posady”). Ocena ogólna: B - dobra, w tym: Reprezentatywność: A - doskonała; Powierzchnia względna: C - 2% $\geq$ p $\geq$ 0% - siedlisko przyrodnicze występuje w południowej części kraju, w regionie kontynentalnym i alpejskim, w Obszarze zidentyfikowano 4 płaty o łącznej powierzchni około 18 ha. Stan zachowania dobry - B w tym: Stopień zachowania struktury: II – dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach I – doskonale zachowana, obniżona ocena związana jest ze zubożonym składem gatunkowym i fragmentacją płatów; Stopień zachowania funkcji: II – dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: I – łatwe. *91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe *Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe W granicach Obszaru siedlisko wykształciło się głównie w pobliżu

stawów. Część płatów posiada znacznie zaburzony skład gatunkowy. Wzdłuż brzegów Nysy Łużyckiej, czyli tam gdzie powinny być dominującym typem siedliska, łągi praktycznie nie występują ze względu na obecność roślin inwazyjnych (głównie rdestowców). Ocena ogólna: C - znacząca, w tym: Reprezentatywność: B - dobra; Powierzchnia względna: C - $2\% \geq p \geq 0\%$ - siedlisko przyrodnicze występuje w całym kraju, w regionie kontynentalnym i alpejskim, w Obszarze siedem płatów zajmuje łączną powierzchnię około 70 ha. Stan zachowania: B - dobry, w tym: Stopień zachowania struktury: II - dobrze zachowana lub w pojedynczych przypadkach I - doskonale zachowana, obniżona ocena związana jest z zubożonym składem gatunkowym i fragmentacją płatów; Stopień zachowania funkcji: II - dobre perspektywy; Możliwość odtworzenia: II - możliwe do odtworzenia przy średnim nakładzie środków. Gatunki zwierząt 1037 Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* Ocena populacji: D - populacja nieistotna. Oceny dokonano na podstawie badań terenowych przeprowadzonych w 2012 r. Badania prowadzono w czerwcu, lipcu i sierpniu i polegały one na wyszukiwaniu imagines w sąsiedztwie Nysy Łużyckiej. Ponadto dokonano oceny potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze. Potwierdzono występowanie gatunku jedynie na dwóch stanowiskach. W latach 70. i 80. XX w. trzepla zielona w Nysie Łużyckiej nie występowała. Proces stopniowego zasiedlania tej rzeki przez gatunek został zapoczątkowany dopiero w latach 90. minionego wieku (Brockhaus, Fischer 2005). Nysa Łużycka jest regularnie kontrolowana pod kątem występowania gatunku od 2003 r. Licznie stwierdza się ją na odcinku poniżej Pieńska (W. Bena - materiały niepublikowane), jednakże na odcinku Bogatynia-Trzciniec - Zgorzelec (czyli w granicach obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej) gatunek występuje bardzo nielicznie. W okresie pojawu imagines obserwuje się tylko pojedyncze osobniki, głównie w północnej części obszaru. Południowy odcinek rzeki w obszarze prawdopodobnie w ogóle nie jest zasiedlany przez gatunek. Piaszczyste i żwirowe dno Nysy Łużyckiej w rejonie Trzcińca i Posady przykryte jest grubą warstwą substancji ilastych (efekt zrzutu do Nysy Łużyckiej wód kopalnianych). Na podstawie przeprowadzonych badań oraz obserwacji z lat ubiegłych, populację trzepli oszacowano na mniej niż 0,5% w skali kraju, co nie kwalifikuje tego gatunku jako przedmiot ochrony. Ponadto brak dogodnych siedlisk na odcinku Nysy Łużyckiej w granicach obszaru Natura 2000 stanowi dodatkowy argument za umieszczeniem trzepli zielonej w kategorii D. 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* Badania terenowe prowadzono od maja do końca sierpnia 2012 r. Szukano imagines na łąkach świeżych, wilgotnych, zmiennowilgotnych i w starorzeczach. Poszukiwano również jaj i larw na roślinach żywicielskich (głównie na szczawiu lancetowatym). Występowanie gatunku stwierdzono na 8 stanowiskach. Populacja: ocena C - poniżej 2% populacji krajowej; Stan zachowania: ocena A - stan zachowania oceniono jako doskonały z uwagi na dużą powierzchnię siedliska gatunku i dość dużą liczbę stanowisk. Elementy siedliska istotne z punktu widzenia biologii gatunku są doskonale zachowane - obecne liczne łąki i starorzecza z rośliną żywicielską - szczawiem lancetowatym i innymi gatunkami szczawiu. Izolacja: ocena C - populacja nie jest izolowana; gatunek został stwierdzony w sąsiednim obszarze Natura 2000 Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 i w Neissegebiet [DE 4454302]. Ocena ogólna: B - dobra. 6177 Modraszek telejus *Phengaris telejus* W Obszarze stwierdzono dużą powierzchnię siedliska gatunku i dużą liczbę stanowisk (24). Stanowiska nie są izolowane, gdyż na sąsiednich obszarach Natura 2000 (Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 i „Neissegebiet” [DE 4454302] na lewym brzegu Nysy Łużyckiej) zachowały się populacje modraszka telejusa. Populacja: ocena C - poniżej 2% populacji krajowej; Stan zachowania: A - stan zachowania oceniono jako doskonały z uwagi na dużą powierzchnię siedliska gatunku i dużą liczbę stanowisk. Elementy siedliska istotne z punktu widzenia biologii doskonale zachowane (liczne łąki z rośliną żywicielską - krwiściągiem lekarskim); Izolacja: ocena C - stanowiska nie są izolowane, gdyż na sąsiednich obszarach Natura 2000 (Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 i Neissegebiet [DE 4454302] na lewym brzegu Nysy Łużyckiej) zachowały się populacje modraszka telejusa. Ocena ogólna: B - dobra. 6179 Modraszek nausitous *Phengaris nausitous* Gatunek liczny w Obszarze - stwierdzono 31 stanowisk modraszka nausitousa. Siedliska są właściwie zachowane. Rozpoznanie prowadzono w lipcu i sierpniu na łąkach z rośliną żywicielską gatunku - krwiściągiem lekarskim. Populacja: ocena C - poniżej 2% populacji krajowej; Stan zachowania: ocena A - stan zachowania oceniono jako doskonały z uwagi na dużą powierzchnię siedliska gatunku i dużą liczbę stanowisk. Elementy siedliska istotne z punktu widzenia biologii doskonale zachowane (liczne łąki z rośliną żywicielską - krwiściągiem lekarskim). Izolacja: ocena C - stanowiska nie są izolowane, gdyż na sąsiednich obszarach Natura 2000 (Pieńska Dolina Nysy Łużyckiej PLH020086 i Neissegebiet [DE 4454302] na lewym brzegu Nysy Łużyckiej) zachowały się populacje modraszka nausitousa. Ocena ogólna: B - dobra. 1099 Minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis* Ocena populacji: D - populacja nieistotna. Występowania gatunku nie potwierdzono w badaniach terenowych przeprowadzonych w 2012 r., występuje on tylko w dolnym biegu Nysy Łużyckiej. Gatunek aktualnie nie ma możliwości dotarcia do środkowego i górnego biegu Nysy Łużyckiej, ponieważ na pierwszych kilometrach biegu rzeki funkcjonuje nieprzekraczalna bariera migracyjna dla tego gatunku - jaz z MEW w Gubinie. Powyżej tej bariery jest jeszcze około 15 jazów, z których obecnie

nie wszystkie wyposażone są w przepławki. Z uwagi na specyficzną biologię rozrodu (młodociane osobniki żyją przez kilka lat, aż do przeobrażenia, zagrzebane w osadach dennych) nie ma możliwości uzyskania narybku tego gatunku do zarybienia. Na całym odcinku Nysy Łużyckiej w granicach Obszaru są zarówno potencjalne tarliska dla gatunku, jak i miejsca z odsypiskami żwirowo-piaskowymi, które stanowią potencjalne siedliska larw minogów. 1130 Boleń Aspius aspius Ocena populacji: D – populacja nieistotna. Występowanie gatunku w Obszarze nie zostało potwierdzone w trakcie badań terenowych w 2012 r. (elektropołowy wg metodyki GIOŚ na 3 stanowiskach). Gatunek występuje jedynie w dolnym biegu rzeki (poza Obszarem, na północ od jego granic) oraz sporadycznie – jako wynik zarybień – w jej środkowym biegu. Gatunek preferuje duże cieki, w granicach Obszaru brak jest dogodnych dla niego siedlisk. 1163 Głowacz białopłetwy Cottus gobio Ocena populacji: D – populacja nieistotna. Występowanie gatunku w Obszarze nie zostało potwierdzone w trakcie badań w 2012 r. (elektropołowy wg metodyki GIOŚ na 3 stanowiskach) ani w trakcie prowadzonego dziesięcioletniego monitoringu. W Obszarze istnieją warunki dogodne dla gatunku (dobre warunki siedliskowe, zarówno dla stadiów młodocianych, jak i dorosłych – kryjóWKi i miejsca rozrodu), jednak sam gatunek występuje wyłącznie poza granicami Obszaru – w środkowym i dolnym biegu Nysy Łużyckiej (od Bielawy Dolnej do Gubina) oraz w jej dopływach (Miedzianka, Czerwona Woda, Bielawka). W najbliższym sąsiedztwie Obszaru stwierdzono występowanie gatunku na stanowisku w Miedziance w 2009 r. (nieliczne osobniki). Po powodzi, która miała miejsce w zlewni Nysy w 2010 r., spodziewano się, że na skutek zniesienia głowacza z dopływów wraz z dużymi wodami jego zasięg i liczebność zwiększy się. Badania przeprowadzone w latach 2010 i 2011 wykazały jednak, że takie zjawisko ma miejsce tylko w dolnym i środkowym biegu rzeki. Badania przeprowadzone w 2012 r. także nie potwierdziły występowania gatunku powyżej Bielawy Dolnej. 1166 Traszka grzebieniasta Triturus cristatus: Zlokalizowano 18 stanowisk rozrodczych traszki grzebieniastej, a monitoringiem pod kątem występowania tego gatunku objęto 24 stanowiska (zgodnie z metodyką GIOŚ, do monitoringu powinno wybrać się od 20 do 40 stanowisk badawczych niezależnie od tego czy traszki na nich występują czy też nie). Ponowne badanie tych samych stanowisk za 5-6 lat umożliwi ocenę tego, czy gatunek rozszerza swój zasięg, czy też liczba stanowisk w Obszarze spada oraz pozwoli ocenić, czy jakość siedlisk rozrodczych poprawia się, czy też pogarsza. W 2012 roku większość stanowisk traszki grzebieniastej w Obszarze otrzymała właściwą ocenę ogólną stanu ochrony siedliska (FV) i właściwe perspektywy ochrony (FV). Na dwadzieścia cztery stanowiska monitoringowe piętnaście posiadało właściwy stan ochrony siedliska (FV), a tylko 9 niezadowolający (U1). Żadne stanowisko nie posiadało złego stanu ochrony siedliska (U2). Stanowiska traszki grzebieniastej koncentrują się w północnej części Obszaru. Największa ich liczba znajduje się pomiędzy Radomierzycami a Osiekiem, w rejonie Koźlic i na polach wodonośnych Zgorzelca. Północna część Obszaru posiada dogodne ekosystemy dla traszki grzebieniastej. Znajduje się tu bardzo duża liczba dobrze zachowanych starorzeczy i naturalnych zbiorników wodnych. Oprócz tego liczne są stawy, z których część nie jest intensywnie użytkowana, co również sprzyja traszce. Bardzo duża liczba siedlisk wodnych, pomiędzy którymi traszki mogą się przemieszczać, tworzy idealny ekosystem dla gatunku. Ponadto siedliska lądowe otaczające zbiorniki wodne również są odpowiednie dla traszki grzebieniastej - starorzecza otoczone są wilgotnymi, podmokłymi łąkami i turzycowiskami, a także wilgotnymi lasami, często grądami lub łęgami. Nie stwierdzono gatunku na południe od miejscowości Radomierzycy, gdzie dostępność siedlisk wodnych jest znacznie mniejsza niż na północy Obszaru. Populacja: C - poniżej 2% populacji krajowej; Zachowanie: A - doskonały, w tym: Stopień zachowania siedliska: I - elementy siedliska zachowane w doskonałym stanie. Większość miejsc rozrodu i ich otoczenie otrzymały właściwy stan siedliska (FV). W Obszarze występuje bardzo duża liczba niewielkich zbiorników wodnych oraz starorzeczy, które są optymalnym siedliskiem dla traszki grzebieniastej. Otoczone są dobrze zachowanymi lasami grądowymi i łęgowymi oraz łąkami wilgotnymi i świeżymi. Mozaika takich terenów to doskonałe siedlisko dla traszki grzebieniastej. Izolacja: C - populacja nieizolowana, w obrębie rozległego obszaru występowania. Stanowiska traszki grzebieniastej stwierdzano w okolicach Zgorzelca oraz w Borach Dolnośląskich (P. Kisiel – dane własne niepublikowane). Ocena ogólna: B – dobra. 1188 Kumak nizinny Bombina bombina Ocena populacji: D - populacja nieistotna. Badania przeprowadzone w 2012 r. nie potwierdziły występowania gatunku w okolicach Osieka (tam wskazywano na jego występowanie w literaturze), nie odnaleziono także innych miejsc rozrodu kumaka. Z uzyskanych w trakcie prac nad PZO informacji ustnych (Waldemar Bena) wynika, że gatunek występował w Obszarze w latach 90., lecz jego liczebność spadała. Od kilku lat nie notowano już jego występowania w Obszarze. W trakcie badań terenowych odnaleziono około 40 miejsc, w których panowały dogodne dla gatunku warunki rozrodu, jednak na żadnym z tych stanowisk nie potwierdzono występowania gatunku (badania prowadzono w maju i czerwcu, kontroli dokonywano w dzień i w nocy). W związku z powyższym populację oceniono jako nieistotną. 1324 Nocek duży Myotis myotis Ocena populacji: D – populacja nieistotna. W Obszarze brak jest kolonii letnich gatunku, a potencjalne miejsca żerowisk (np. płaty kwaśnych buczyn) występują w Obszarze

bardzo nielicznie (pojedynczo). W Obszarze występuje potencjalne zimowisko gatunku (sztolnia w Zgorzelcu), jednak w trakcie kontroli terenowych (24.11.2012 r., 26.01.2013 r., 14.03.2013 r.) nie potwierdzono ich obecności. Może to być wynikiem płoszenia przez ludzi oraz rozniecania przez nich ognia w obrębie sztolni. Według informacji uzyskanych w trakcie prac nad PZO (Waldemar Bena – informacja ustna), ostatnie stwierdzenie gatunku w sztolni (1 osobnik) miało miejsce w 2008 r. W związku z powyższym populację oceniono jako nieistotną. 1337 Bóbr *Castor fiber* Ocena populacji: D – populacja nieistotna. W trakcie badań terenowych przeprowadzonych w 2012 r. stwierdzono występowanie gatunku tylko na jednym stanowisku w Obszarze. Dane te są zbieżne z wynikami zawartymi w ekspertyzie wykonanej na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu pn. Rozmieszczenie i liczebność populacji bobra europejskiego i wydry na terenie województwa dolnośląskiego (Vianaturae, T. Zając, Wrocław 2012 r.) 1355 Wydra *Lutra lutra*, Na terenie obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej istnieje stała populacja wydry. Stan zachowania gatunku w Obszarze określono jako dobry. Populacja: ocena C – poniżej 2% populacji krajowej (3-4 stale występujące osobniki wydry w Obszarze); Zachowanie: ocena B – dobry, w tym: Stopień zachowania cech siedliska: II – siedlisko dobrze zachowane. Obniżona ocena wynika ze znacznego przekształcenia i degradacji brzegów Nysy Łużyckiej, która na znacznych odcinkach pozbawiona jest obudowy biologicznej tworzonej przez zieleń wysoką. Ponadto gęsta sieć dróg oraz liczne bariery w migracji (mosty bez odpowiednich przejść dla zwierząt, skanalizowane rzeki, obecność jazów), mogą ograniczać dyspersję osobników młodocianych i przyczyniać się do wzrostu śmiertelności wydry. Możliwość odtworzenia: I – łatwa, głównie poprzez ograniczenie barier migracyjnych dla, umożliwiających swobodną migrację wzdłuż cieków wodnych oraz utrzymanie zadrzewień i starorzeczy w sąsiedztwie Nysy Łużyckiej. Izolacja: ocena C – populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna C – znacząca.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	C01.04.01		o
H	M02.03		i
M	D01		i
M	F01.01		i
M	K02		i
M	B02		i
H	J02.03		i
M	J02.05.05		o
H	I01		i
H	H01		i
H	A03.03		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	A04		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

Bena W. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim Zakres: gatunki zwierząt – OWADY. Błachuta J. 1997: Ustalenie przepływu nienaruszalnego w rzekach według kryterium ichtiologicznego na przykładzie Baryczy i Nysy Łużyckiej. III Konferencja Naukowo-Techniczna „Problemy oczyszczania ścieków i ochrony wód w dorzeczu Odry”, Świeradów Zdrój, 12-14 maja 1997 r., pp. 83-93. Błachuta J. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim. Zakres: gatunki zwierząt – RYBY. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim, ansee consulting, Wrocław 2012-2013. Inwentaryzacja przyrodnicza województwa jeleniogórskiego, Zgorzelec, T.1, Fulica - Jankowski Wojciech 1996. Kaszewska-Mejer J. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim. Zakres: SIEDLISKA PRZYRODNICZE. Kisiel P. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim. Zakres: gatunki zwierząt – PŁAZY. Kokurewicz K. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim Zakres: gatunki zwierząt – NIETOPERZE. Kozyra K. 2012 r. Raport z prac terenowych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 w województwie dolnośląskim. Zakres: gatunki zwierząt – SSAKI (bez nietoperzy). Zając T. Vianaturae Agata Kowalska - Rozmieszczenie i liczebność populacji bobra europejskiego i wydry na terenie województwa dolnośląskiego. Wrocław 2012 r. OPERAT RYBACKI, obwód rybacki, X.1. RZEKA NYSA ŁUŻYCKA NR 1, maszynopis PZW Okręg w Jeleniej Górze, Jelenia Góra-Wrocław 2004. Raporty z biomonitoringu Nysy Łużyckiej powyżej Zgorzelca (Kozłice) z lat 2001-2011. IMGW-PIB, LMBV, maszynopis, Wrocław.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	0.37				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu
Adres:	Polska Al. Jana Matejki 6 50-333 Wrocław
Adres e-mail:	sekretariat@rdos.wroclaw.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 29 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 Link: https://edzienniki.duw.pl/legalact/2014/4021/ Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 23 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przełomowa Dolina Nysy Łużyckiej PLH020066 Link: https://edzienniki.duw.pl/legalact/2016/2640/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH020066

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--